

Kasabuła, Tadeusz

Sprawozdanie z działalności Międzywydziałowej Katedry Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Białymstoku w roku akademickim 2005/2006

Rocznik Teologii Katolickiej 5, 275-280

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MIĘDZYWYDZIAŁOWEJ KATEDRY TEOLOGII KATOLICKIEJ UNIWERSYTETU W BIAŁYMSTOKU W ROKU AKADEMICKIM 2005/2006

Na regularnych spotkaniach roboczych pracownicy Międzywydziałowej Katedry Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Białymstoku pod przewodnictwem jej kierownika ks. bp. prof. dr. hab. Edwarda Ozorowskiego w roku akademickim 2004/2005 zakreślili plan działalności na rok następny. Katedra jako jednostka o charakterze naukowo-dydaktycznym, realizując swe statutowe założenia, zwłaszcza dzieło promowania nauk teologicznych w białostockim środowisku akademickim, podjęła szereg inicjatyw mających na celu promowanie swego dorobku naukowego w kooperacji z jednostkami naukowymi, reprezentowanymi przez przedstawicieli nauk humanistycznych, przyrodniczych, medycznych i ekonomicznych. W tym celu organizowano samodzielnie bądź we współpracy ze wspomnianymi środowiskami naukowymi miasta i regionu sympozja, sesje naukowe i konferencje, podczas których pracownicy MKTK prezentowali wyniki badań własnych, wygłaszając referaty, prowadząc wykłady, biorąc udział w dyskusjach.

Mając na względzie powyższe założenia, pracownicy Katedry włączyli się w organizację i przebieg konferencji naukowo-szkoleniowej (poświęconej pamięci Elizabeth Kübler-Ross), która doszła do skutku dzięki inicjatywie Zakładu Pielęgniarstwa Ogólnego Akademii Medycznej w Białymstoku. Współorganizatorami konferencji były także Polskie Towarzystwo Lekarskie Oddział Regionalny w Białymstoku i Towarzystwo Przyjaciół Hospicjum w Białymstoku. Obrady pod hasłem „Życiodajna śmierć” odbyły się w Białymstoku dnia 9 grudnia 2005 r. w Aula Magna Akademii Medycznej w Białymstoku. Zajęcia warsztatowe na temat: „Metod radzenia sobie z emocjami po śmierci pacjenta” miały miejsce dnia następnego (10 grudnia 2005 r.) w Zakładzie Pielęgniarstwa Ogólnego Akademii Medycznej w Białymstoku i prowadzone były przez mgr. Wojciecha Nyklewicza. Spośród pracowników Katedry aktywny udział w konferencji zaznaczył ks. dr hab. Józef Zabielski prof. UKSW, który wspólnie z prof. dr. hab. Lechem Chyczewskim przewodniczył pierwszej części obrad zatytułowanej „Humanistyczny wymiar śmierci”. Podczas tej sesji wykład na temat „Życie i śmierć w aspekcie godności człowieka” wygłosił bp E. Ozorowski, który swe rozważania osnuł wokół prawdy, iż człowiek jest osobą także w umieraniu,

co oznacza, że może śmierć przeżywać podmiotowo. „Największym darem – podkreślił ks. Biskup – jest złożenie życia w ofierze, aby inni żyć mogli. Jest to śmierć zbawcza, (...) w niej najbardziej jaśnieje godność człowieka”. „Śmierć człowieka – kontynuował prelegent – nie jest kresem istnienia. Wieczność z Bogiem – to niebo, wieczność bez Boga – to piekło. I na tym polega pełnia życia i bezdenność śmierci. Dostojeństwo człowieka polega na tym, że może wybrać; albo drogę życia, albo drogę śmierci” – stwierdził prelegent.

W tej części obrad swoimi przemyśleniami na temat chrześcijańskiej wizji życia po śmierci podzielił się ks. dr Andrzej Proniewski. W swym wystąpieniu o charakterze referatu stwierdził między innymi, że „eschatologia, czyli nauka o rzeczach ostatecznych człowieka podkreśla Dobrą Nowinę o Bożym planie powszechnego zbawienia”. Odnosząc się do problemu udziału człowieka w dziele zbawienia podkreślił, że niebiańskie zjednoczenie człowieka z Bogiem pozostaje jednak tajemnicą, która przewyższa wszelkie doczesne poznanie i wyobrażenie. Ks. Proniewski współprzewodniczył też drugiej części konferencji przebiegającej pod hasłem „Śmierć w naukach medycznych”. Zawartość treściowa całości obrad była próbą spojrzenia na fenomen śmierci człowieka w ujęciu interdyscyplinarnym: filozoficznym, teologicznym i medycznym, stąd też głównie przedstawiciele tych dyscyplin wzięli w niej udział, oni też podjęli dyskusję nad zreferowanymi treściami.

Wzorem lat ubiegłych Katedra Teologii Katolickiej przy współudziale Kurii Metropolitalnej Białostockiej (odpowiedzialny: ks. Adam Skreczko) przygotowała strawę duchową i intelektualną przeznaczoną dla duchownych i katechetów (świeckich i duchownych) archidiecezji białostockiej oraz dla studentów filii Papieskiego Wydziału Teologicznego w Białymstoku w ramach tzw. „zjazdu kołowego”. Konferencja naukowa pod hasłem „Parafia miejscem głoszenia Ewangelii nadziei” zorganizowana z tej okazji odbyła się dnia 7 stycznia 2006 r. w sali kina „Ton”. Arcybiskup Wojciech Ziemba, metropolita białostocki, rozpoczynając obrady próbował jakoś uzasadnić podjęty temat, w związku z czym wygłosił wstępną o tyle optymistyczną, co i krytyczną refleksję, że mianowicie „choć parafie są na dobrej drodze w odzyskiwaniu swojej tożsamości, bo przestają być powoli tylko punktem usługowym w niedziele i święta i dzieje się coraz więcej w obrębie parafii, to jednak nie wszędzie jeszcze dzieje się wystarczająco dużo i nie tak, jak dzieć się powinno”. Zmotywowani tym stwierdzeniem zaproszeni prelegenci rozpoczęli referowanie przygotowanych treści.

Ks. prof. dr hab. Bronisław Mierziński z UKSW podjął temat pokrywający się w swym brzmieniu z hasłem konferencji. W referacie-wykładzie o charakterze czysto teoretycznym przybliżył słuchaczom pojęcie wspólnoty określanej mianem parafii, wyjaśnił sformułowanie „Ewangelia nadziei”. Wskazał przy

tym, iż w dzisiejszym świecie człowiek czuje się bardziej osamotniony i bardziej intensywnie niż kiedykolwiek poszukuje sensu istnienia, pragnąc odnaleźć własną tożsamość we wszystkich aspektach rzeczywistości zastanej. W dłuższym wywodzie starał się udowodnić, że zwłaszcza w dobie obecnej parafia nie może być postrzegana i traktowana li tylko jako jednostka administracji kościelnej. Parafia, zdaniem Ks. Mierzwińskiego, to nadal najbardziej odpowiedni i pewny – obok rodziny – grunt, na którym siane ziarno Ewangelii może przynieść obfity plon, zaspokajający głód człowieka na prawdę i miłość, rodzący nadzieję.

Ks. dr Jan Sikorski, proboszcz parafii p.w. św. Józefa w Warszawie, przyozdobiony godnością prałacką, w sposób wyjątkowo komunikatywny podzielił się swym doświadczeniem duszpasterza kierującego parafią. Na przykładzie własnej jednostki duszpasterskiej wskazał na – jego zdaniem – nieograniczone możliwości dotarcia do wiernych poprzez wykorzystanie metod duszpasterskich w parafii, odpowiadających duchowi czasu i mentalności człowieka reprezentującego określoną grupę społeczną.

Mając na względzie nieco odmienną specyfikę archidiecezji białostockiej, o głos poproszono także ks. Andrzeja Kołpaka, proboszcza parafii p.w. św. Ojca Pio w Białymstoku, który w krótkim, ale treściwym wystąpieniu, bazując na własnym doświadczeniu duszpasterskim, przedstawił niektóre aspekty funkcjonowania młodej parafii w środowisku miejskim – białostockim.

Konferencja cieszyła się dużą frekwencją, która jednak nie tyle płynęła z jakiegoś wyjątkowego zainteresowania duchownych prezentowaną problematyką, lecz wynikała z nakazu Kurii i konieczności potwierdzenia w niej udziału wpisem na listę obecności. Stąd też w dyskusji wzięli udział wyłącznie przedstawiciele organizatorów: ks. J. Zabielski, ks. A. Skreczko, pani E. Młyńska.

Samodzielnym dziełem Katedry Teologii Katolickiej była konferencja naukowa pod hasłem „Parafia miejscem świadczenia miłosierdzia”, zorganizowana w ramach tradycyjnego „zjazdu paschalnego”. W założeniu była ona pomyślana jako intelektualny akord II Kongresu Miłosierdzia Archidiecezji Białostockiej. Obrady miały miejsce dnia 22 kwietnia 2006 r. w sali kina „Ton”. Tam zgromadzili się głównie duchowni archidiecezji białostockiej, alumni AWSK w Białymstoku, katecheci świeccy i świeccy studenci teologii. Ponieważ swą obecność należało udokumentować własnym podpisem na weryfikowanej przez Kurie Metropolitalną liście obecności, frekwencja była zadowalająca. Kilkogodzinną naukową refleksję zagał ks. abp W. Ziemba. Metropolita białostocki stwierdził na wstępie, iż przeżywany w tym roku Archidiecezjalny Kongres Miłosierdzia jest naturalną konsekwencją wcześniejszego Kongresu Eucharystycznego. Następnie przypomniał zgromadzonym i podkreślił własne inicjatywy dotyczące charytatywnego aspektu Kongresu Eucharystycznego, zawarte w „Liście pasterskim” na Wielki Post 2005 r. Koń-

cząc swe obszerne wystąpienie, ks. Arcybiskup wskazał na rolę, jaką winna spełnić rozpoczynająca się konferencja. Mówił: „Zgodnie z założeniami Kongresu Miłosierdzia w różnych wymiarach (...) tajemnicę Bożego Miłosierdzia pragniemy także odkrywać w refleksji naukowo-teologicznej”. Słowa te dały „zielone światło” dla czekających cierpliwie prelegentów, z których pierwszy, ks. bp dr Jacek Jezierski, biskup pomocniczy archidiecezji warmińskiej i przewodniczący Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski osnuł swoją refleksję wokół tematu: „Wezwanie do świadczenia miłosierdzia. Od *Dives in Misericordia* do *Deus Caritas est*.”

Prelegent oparł swą wypowiedź na treściach zawartych we wspomnianych dokumentach papieskich. Stwierdził, iż „nie wystarczy, aby parafia zacieśniła swoją działalność do nauczania niedzielnego, do katechizacji w szkole, do sprawowania sakramentów. Parafia powinna, w takim zakresie, w jakim jest to możliwe podjąć też dzieło charytatywne”, a następnie skonkludował, że: „Chrześcijańska działalność charytatywna powinna wyrastać z miłości Boga. Jesteśmy przez Boga obdarowani różnymi darami i dobrami i działalność charytatywna jest dzieleniem się tym, co sami otrzymaliśmy”.

Duszpasterz akademicki z Częstochowy, ks. dr Andrzej Przybylski, wygłosił referat pt. „Świadczenie miłosierdzia w parafii”. Prelegent podkreślił specyficzny charakter wspólnoty parafialnej, który wyróżnia ją spośród innych instytucji świeckich, prowadzących działalność charytatywną. Za jedną z takich cech uznał świadczenie miłosierdzia. Twierdzenie to próbował uzasadnić m.in. słowami: „Za wzorem Boga, który jest Bogiem relacji w Trójcy Osób, trzeba tworzyć wspólnoty parafialne, gdzie liczą się relacje (...). W nich poprzez wzajemne relacje pomiędzy księżmi, pomiędzy księżmi a świeckimi, między wspólnotami buduje się obraz miłości Bożej i świadczy się o miłosierdziu”.

Po części o charakterze czysto teoretycznym, kolejni prelegenci zrelacjonowali konkretne przejawy miłosierdzia, świadczone w parafii i poprzez parafie. Ks. Andrzej Kozakiewicz, kustosz sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Białymstoku i pierwszy dyrektor Caritas archidiecezji białostockiej, w krótkim wystąpieniu mówił o tworzeniu struktur tej organizacji w diecezji i o jej trudnych początkach w 1993 r., kiedy białostocka Caritas rozpoczynała swą działalność od zagospodarowania podarowanego pomieszczenia z przeznaczeniem na biuro o powierzchni zaledwie 9 m².

Podjęty wątek kontynuował ks. mgr Andrzej Horaczy, aktualny dyrektor Caritas archidiecezji białostockiej. W swym obszernym referacie o charakterze sprawozdania przedstawił działalność tej instytucji na przestrzeni ostatnich kilku lat. Słuchacze z pewnym zaskoczeniem i satysfakcją wsłuchiwali się w prezentowane treści, które uświadomiły im zakrojoną na niezwykle szeroką skalę aktywność Caritas, która we współpracy z instytucjami samorządowymi rozpozna-

je doskonale obszary biedy i dociera obecnie z pomocą niemal do wszystkim tej pomocy rzeczywiście potrzebujących.

Wspólnym wysiłkiem Katedry Teologii Katolickiej i Katedry Polityki Ekonomicznej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku w ramach permanentnej współpracy tych dwóch jednostek naukowo-dydaktycznych doszła do skutku zaplanowana już przed dwoma laty ogólnopolska konferencja naukowa zorganizowana pod hasłem „Małżeństwo – etyka – ekonomia”. Dwudniowe obrady odbyły się 11 i 12 września 2006 r. w sali konferencyjnej hotelu „Wojciech” w miejscowości Wojciech k/ Augustowa. Konferencja w założeniu organizatorów była kontynuacją dwóch poprzednich, zorganizowanych w roku 2001 („Człowiek – etyka – ekonomia”) i w roku 2004 („Rodzina – etyka – ekonomia”). W programie swojej współpracy MKTK i WSE podjęły się poddać wszechstronnej analizie relacje między człowiekiem, rodziną, małżeństwem i dzieckiem, a etyką i ekonomią. W ramach tegorocznej konferencji wygłoszono 21 referatów. Wyniki swych badań prezentowali przedstawiciele nauk społecznych, ekonomicznych, teologicznych i filozoficznych z kilku ośrodków naukowych Białegostoku, Warszawy, Łodzi i Wrocławia. Pięć referatów, dzieląc się rezultatami swych naukowych dociekań, zaprezentowali pracownicy MKTK: ks. bp E. Ozorowski („Ontyczne podstawy małżeństwa”), ks. J. Zabielski („Etyczne »osłony« małżeństwa”), ks. A. Proniewski („Miłość małżeńska”), ks. A. Skreczko („Pedagogizacja narzeczonych i małżonków”) i ks. T. Kasabuła („Model małżeństwa na ziemiach polskich w XIX wieku”). Teksty wszystkich referatów ukażą się, wzorem lat ubiegłych, w osobnej pozycji książkowej.

Na zakończenie obrad, tytułem podsumowania, ks. bp E. Ozorowski, dzieląc się swoimi przemyśleniami podkreślił, iż w dobie obecnej naukowcy różnych dyscyplin mają trudności w porozumiewaniu się. Przyczyna tkwi w stosowanym aparacie pojęciowym, dlatego tu należy szukać możliwości rozwiązania problemu. Próbą odpowiedzi na powstałe rozbieżności jest – zdaniem ks. Biskupa – położenie jednego, wspólnego wszystkim naukom fundamentu. Stanović go powinna antropologia, dająca możliwości stworzenia wspólnej płaszczyzny porozumienia. Nadzrędnym celem wspomnianego cyklu konferencji jest sformułowanie wniosków pod adresem podmiotów życia publicznego w Europie w sprawie kształtowania polityki rodzinnej na potrzeby XXI w. Stąd też ustalono, iż następna konferencja zostanie zorganizowana w roku przyszłym i odbędzie się pod hasłem „Dziecko – etyka – ekonomia”.

Pracownicy MKTK w bieżącym roku sprawozdawczym w ramach działalności dydaktycznej podejmowali wykłady, prowadzili ćwiczenia i seminaria naukowe w ramach pensum zarówno na wydziałach Historyczno-Socjologicznym, Filologicznym, Biologiczno-Chemicznym oraz Pedagogiki i Psychologii UwB, jak i na innych uczelniach.

W ramach działalności statutowej pracownicy MKTK kontynuowali prace badawcze w dziedzinach będących obszarem ich zainteresowań, organizowali bądź uczestniczyli w konferencjach naukowych, sympozjach i zjazdach sekcyjnych. Wynikiem tej aktywności jest dorobek piśmienniczy obejmujący dziesiątki artykułów zamieszczonych w czasopismach naukowych i popularnonaukowych oraz w kilku pozycjach książkowych. W serii „Rozprawy Międzywydziałowej Katedry Teologii Katolickiej” ukazały się: *W służbie człowiekowi. Wykłady z Katolickiej Nauki Społecznej 2002–2005*, współred. A. Skreczko, Białystok 2005, ss. 301 (t. 2 serii) i J. Zabielski, *Wydobywanie dobra. Teologia chrześcijańskiego miłosierdzia*, Białystok 2006, ss. 201 (t. 3).

Nadto warte odnotowania są następujące publikacje w formie druków samoistnych, redagowane lub współredagowane przez pracowników MKTK: M. Sopoćko, *Jezus Król Miłosierdzia. Artykuły z lat 1936–1975*, oprac. A. Skreczko, Warszawa 2005, ss. 253; „*Będziesz miłował*”. *Księga jubileuszowa w 25. rocznicę sakry biskupiej Arcybiskupa Stanisława Szymeckiego Metropolity Białostockiego*, red. A. Skreczko, Białystok 2006, ss. 482 + aneks; *Bibliografia małżeństwa i rodziny 1945–1989*, współprac. E. Ozorowski, A. Skreczko, Warszawa 2005, ss. 636; *Z życia do życia. Świadectwo Miasta Miłosierdzia*, red. A. Proniewski, Białystok 2006, ss. 192; *Bazylika katedralna w Białymstoku. Księga Jubileuszowa z okazji 100-lecia poświęcenia kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Białymstoku (1905 – 17 IX 2005)*, współred. T. Kasabuła, Białystok 2005, ss. 320 + aneks. Pełny wykaz publikacji pracowników MKTK za rok 2005 jest zamieszczony na stronie internetowej Katedry: <http://ktk.uwb.edu.pl>.

W roku 2005 ukazał się kolejny, najbardziej obszerny z dotychczasowych, czwarty już tom „Rocznika Teologii Katolickiej” – pisma MKTK, w którym, wzorem lat ubiegłych, zamieszczono teksty z dziedziny teologii (artykuły, materiały, sprawozdania, recenzje) autorstwa pracowników Katedry i pracowników naukowych instytucji naukowo-dydaktycznych z Katedrą współpracujących.

Funkcje stricte dydaktyczne Katedra Teologii Katolickiej w roku akademickim 2005/2006 realizowała poprzez kontynuację kształcenia studentów zaocznych w ramach Podyplomowego Studium Katechetyczno-Pedagogicznego i Podyplomowych Studiów Zarządzania i Administracji Kościelnej.

Spotkania robocze wszystkich pracowników MKTK odbywają się co miesiąc według porządku ustalanego każdorazowo przez kierownika Katedry. Służą one dyskusji nad bieżącymi problemami jawiącymi się na polu działalności naukowej i dydaktycznej oraz koordynacji badań własnych. W ich trakcie – w toku dyskusji – podejmowane są nadto nowe inicjatywy naukowe.